

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Quomodo & quando obligemur ad communicandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO OCTOGESIMA P R I M A.

De præcepto communicandi Ecclesiastico & Divino.

DE laïcorum tantum communione est sermo; quoties enim Sacerdos sacrificare debeat, & hoc Sacramentum sumere, declarabitur infra, dum de celebratione Missæ. Eucharistiam autem esse sub præcepto, saltem humano, ostendetur Sectione primâ, & constat ex Innocentio III. capite Omnis, de pœnitentiâ & remissionibus, ubi Pontifex omnibus Christi fidelibus præcipit, ut ad minimum in Paschate sacro-sanctam Eucharistiam reverenter suscipiant: quod si quis id non præstet, jubet ut & vivens arceatur ab ingressu Ecclesiæ, & moriens Ecclesiasticâ careat sepulturâ. Præcipua ergo hoc loco difficultas est de præcepto Divino, quo scilicet tempore & modo per illud obligemur ad communionem interdum suscipiendam, humanum tamen etiam, seu Ecclesiasticum hac de re præceptum similiter est declarandum.

SECTIO PRIMA.

Quomodo & quando obligemur ad communicandum.

I.
Prima sententia affirmat nullum dari præceptum Divinum suscipiendi hoc Sacramentum.

PRIMA sententia est, nullum dari præceptum divinum, quo ad Sacramentum suscipiendum obligemur: ita Sanctus Bonaventura in quarto, dist. duodecimâ, parte 2. artic. 2. quæst. primâ, Halensis quartâ parte, quæst. undecimâ, membro secundo, art. quarto, §. primo, Ferrara quarto contra gentes, cap. sexagesimo primo. Gabriël lectione octogesima septimâ in canone Missæ, Sylvester verbo Eucharistia tertio, quæst. primâ, & alii.

II.
Secunda sententia est contra asserti dari hujusmodi præceptum.

Secunda sententia affirmat dari præceptum divinum, quo adulti omnes tenentur ad Eucharistiam suscipiendam: hæc est expressa mens Sancti Thomæ tertiâ parte, quæst. 80. art. undecimo: idem tenet Durandus in quarto, dist. 9. quæst. 2. Sotus dist. 12. quæst. 1. art. 11. Paludanus quæst. primâ, art. 1. Henriquez libro octavo de Eucharistia, capite tertio: Vasquez disp. 213. cap. 2. Suarez hic, disp. 69. sect. 1. Valentia disp. 6. quæst. 8. puncto 4. addens nullum hoc tempore Catholicum docere contrarium: quæ sententia

ut multo probabilior nobis est amplectenda.

Dico itaque cum Auctoribus proximè citatis, dari præceptum divinum sacrosanctam Eucharistiam aliquando sumendi. Probatur primò ex illis Christi verbis: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. non habebitis vitam in vobis*, ubi ipsa verba per se important præceptum, ut ex iis deducit Justinus Martyr, & alii. Secundò idem probari solet ex verbis illis Christi, Lucae vigesimo secundo, & Sancti Pauli primæ ad Corinthios undecimo: *Hoc facite in meam commemorationem*. Unde Concilium Tridentinum sessione decimâ tertiâ, cap. secundo, ex occasione horum verborum sic habet: *Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamq; annunciare mortem, sumi autem voluit Sacramentum hoc tanquam spirituales animarum cibum, &c. ubi illud verbum voluit expressè indicat præceptum.*

Circa tempus autem quo obliget jure divino, dicendum cum Auctoribus communiter, obligare pro notabili parte humanæ vitæ, ut tertio vel quarto quoque anno, sicut alia hujusmodi quæ indeterminatè præcipiuntur. In articulo verò mortis determinatè nullum habemus convincens fundamentum obligare jure divino, imo probabilius videtur nos non obligari ob auctoritatem Concilii

III.
Dicendum, dari præceptum divinum Eucharistia Sacramentum aliquando sumendi.

IV.
Obligat hoc præceptum pro notabili parte humana vitæ.

Concilii Tridentini sessione 21. capite secundo supra citatam, nempe hanc fuisse semper in Ecclesiâ potestatem, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ eorum substantiâ, ea statueret, mutaret, &c. quæ suscipientium utilitati, & Sacramentorum venerationi expedire judicaret. Cùm ergo communicare in articulo mortis non sit quid spectans ad substantiam Sacramentorum, non erit juris divini, sed solum Ecclesiastici, cuius perpetua hac in parte consuetudo vim legis obtinet: & nihil aliud quàm hoc vult Concilium Nicænum canone decimo tertio, dum illud vocat *necessarium moribundorum viaticum*. Unde in Hispaniâ diu mos fuit, negandi communionem damnatis ad mortem, donec illum abrogaret Pius quintus Anno millesimo quingentesimo sexagesimo nono.

V. Fideles omnes adulti ex praecepto Ecclesiastico communicare debent in articulo mortis.

In articulo ergo mortis communicare tenentur fideles omnes adulti ex praecepto Ecclesiastico longissimâ consuetudine in variis Conciliis, ut Nicæno, Carthaginensi quarto, Arauficano primo, & aliis relatâ & approbatâ inducto. Per articulum verò mortis intelligitur tempus illud, quod paulo antequam quis in mortis periculum incidit, præcedit, ut docet Suarez, Tannerus, & alii contra Vasquez, qui disp. 214. num. decimo tertio, vult tempus quo huic obligationi satisficit debere esse post inchoatam ægritudinem, ex quo tamen sequeretur si mane quis sanus communicasset, & vespere in mortis periculum incidat, debere eum rursus eodem die Eucharistiam sumere.

VI. Sufficit ad impletionem huius praecepti, si quis paulo ante ægritudinem ponat rem praeceptam.

Sufficit ergo si paulo ante ægritudinem ponat rem praeceptam, sic namque implet praeceptum quoad substantiam, ut bene Layman lib. quinto, tract. quarto, cap. quinto, num. quarto, licet id non faciat cum expressâ voluntate implendi praeceptum: sicut enim quis prævidens mortis periculum ex bello aut alia huiusmodi occasione satisficit praecepto communicandi antequam ad bellum procedat, & in periculo versetur, ita & alter communicans paulo ante periculum mortis ex ægritudine; parum enim refert ad impletionem praecepti, quod prævideat, vel non prævideat mortis periculum brevi secuturum.

VII. Præcepto etiam Ecclesiastico tenentur omnes semel in anno, inique circa tempus Paschæ communicare.

Præterea in Concilio Lateranensi sub Innocentio tertio, capite *Omnes utriusque sexus*, statutum est, ut omnes semel in anno circa tempus Paschæ Eucharistiam sumant: quod etiam habetur in Concilio Tridentino, sessione decimâ tertiâ, canone nono, & consuetudo præterea Ecclesiæ idem ostendit: unde adulti omnes Ecclesiastico praecepto ad hoc tenentur, nisi consilio proprii Sacerdotis expedire judicetur ut communicatio ad tempus differatur.

VIII. Virum qui in Paschate communionem omisit, teneatur postea quamprimum communicare.

An verò is, qui in Paschate omisit communionem teneatur quamprimum, datâ primâ oportunitate Eucharistiam sumere, dissident Auctores: affirmat Navarrus, Azorius, Suarez disp. 70. sect. secundâ, Vasquez, Layman lib. quinto, tract. quarto, cap. quinto, num. 8. Primum, quia duo hic præcipiuntur, & communicare semel in anno, & hoc principaliter, secundariò verò, ut hoc fiat circa Pascha. Secundò, quia juxta caput illud Concilii Lateranensis, *Omnes utriusque*, potest Episcopus excommunicationem in eos ferre, qui circa Pascha non communicant, nec eam prius tollere quàm communicent. Tertio, quia in capite tertio citato dicitur, si quis ex consilio proprii Sacerdotis communionem ultra tempus præscriptum, quod ut

plurimum est à Dominicâ Palmarum usque ad Dominicam in albis inclusivè distulerit, debere eum quamprimum communicare.

Negant e contra Sotus, Medina, Valentia disp. sextâ, quæst. octavâ, puncto quarto, Sa verbo *Eucharistia*, num. septimo, Bonacina puncto 2. inclinare etiam videtur Coninck quæst. octavâ, art. 11. dub. quarto, num. centesimo nono, & alii; dicunt enim esse obligationem affixam tempori, sicut est jejuniû in Vigiliâ, pensum diurnum horarum Canonicarum, &c. Deinde quia sequeretur eum qui prævidet impedimentum ali- quod circa Pascha eventurum, quo minùs possit tunc communicare, teneri tempus illud antevertere, & communicare ante Pascha, quod tamen negat Suarez disp. 70. sect. 2. & alii Auctores illius sententiæ præter Vasquez; quod teneretur antevertere probatur; alioqui enim ille sine ullâ causâ differre posset communionem ultra annum.

IX. Alii negant, cum qui communicant in Paschate omisit, debere quamprimum communicare.

Quòd verò nulla sit obligatio præveniendi constat, quia aliàs, si postea non accideret illud impedimentum, is non teneretur in Paschate communicare, cum jam satisfecisset praecepto Ecclesiæ, quod tamen omnes negant. Cùm ergo teneatur iterum in Paschate communicare, est signum non fuisse ante obligatum ad præveniendum; nunquam enim quis tenetur anticipare praeceptum, ut ait Coninck citatus numero centesimo octavo, nisi per illam anticipationem possit praecepto satisfacere, quod tamen hic non contingeret; æquè enim peccaret, qui casu quo non accideret impedimentum illud, non communicaret iterum in Paschate, atque si ante non communicavisset: unde nec praecepto, nec parti praecepti satisfacit, sicquæ est disparitas inter hunc & illum, qui cùm non possit integras horas canonicas legere, legit earum partem; partem enim legendi satisficit parti obligationis & praecepti, ut notat Coninck ibidem.

X. Offenditur nullatenus obligatio tempore præveniendi.

Ad primum itaque contrariæ sententiæ respondent hi Auctores, non duo præcipi, sed unum, nempe ut circa Pascha omnes communicent. Ad secundum dicunt posse Episcopum eos, qui non communicant in Paschate, excommunicare, & in poenam illius peccati cogere quamprimum communicare; addunt tamen posse Episcopum, si velit, eos etiam sequens Pascha non communicent, ab excommunicatione absolvere. Ad tertium etiam respondet Coninck num. centesimo decimo, posse Confessarium ex autoritate Ecclesiæ extendere tempus præscriptum communioni, & praeceptum Ecclesiæ incipere illum hominem obligare pro illo tempore, quod ipsi est à Confessario ad communicandum præscriptum.

XI. Solentur argumenta num. 8. præsentia contentia eum, qui non communicavit in Paschate, debere quamprimum communicare.

Utraque sententia probabilis est, mihi tamen hæc secunda hoc nomine videtur difficilis, quòd secundum hos Auctores majorem obligationem communicandi habeat ille, qui Confessarium consulit, quàm qui inconsulto Confessario justè vel injustè communionem omittit; hic enim secundum illos nullam habet obligationem communicandi usque ad Pascha sequens, alius autem habet. Deinde qui consulit Confessarium vel habet justam causam differendi communionem, vel non habet, si habet, ergo non eget dispensatione Confessarii, si non habet, ergo non potest Confessarius cum ipso dispensare, ergo si in Dominicâ in albis habeat hic homo justam occasionem non communicandi eo die, potest licitè secundum hanc sententiam non consulendo Confessarium,

XII. Iuxta secundam sententiam majorem obligationem communionem communicandi habet, qui consulit Confessarium communionem quaerit, quàm qui inconsulto.

rium, communionem eo anno usque ad sequens Pascha omittit, cum tamen si Confessarium consuleret, non posset, ergo pejore loco est illo qui Confessarium consulit, quam qui non consulit, quod tamen non videtur admitendum.

XIII. Ad quid tenetur is qui existimat se circa Pascha habiturum impedimentum communioni.

Ad argumentum illud de anticipatione temporis, quod præcipue urgere videtur, dici potest illum, qui putat se circa Pascha habiturum impedimentum, quo minus tunc communicare possit, teneri per accidens communicare ante Pascha, quo tamen non obstante teneri potest non interveniente ullo impedimento iterum communicare in Paschate; illa enim obligatio anticipandi solum ei obvenit per accidens & ex errore: sicut si quis errans in computatione dierum putaret diem Sabathi esse diem Dominicum, teneretur audire Sacrum, quod licet eo die audiat, teneretur tamen iterum audire die insequente, ubi errorem adverterit. Et certe valde mirum videtur, eum qui inculpabiliter cum Confessarii consilio omittit communionem, teneri postea quamprimam ad illam, non autem teneri qui eam omittit culpabiliter.

SECTIO SECUNDA.

An justè Ecclesia laicis usum calicis negaverit?

I. In hunc Ecclesiam ritum accerrimè invectus est Sellaris.

IN nullum Ecclesie Catholice ritum acrius invehuntur nostri temporis sectarii, quam quod laicis sub unâ tantum specie Eucharistie sumptio permittatur, usque calicis iis interdicator. In hac ergo sectione Ecclesiam, & potestatem habere hoc statuendi, & justissimis de causis id de facto ordinasse, solisque Sacerdotibus communionem sub utraque specie permisisse, ostendam, quam consuetudinem in variis Conciliis approbatam Orthodoxi omnes sanctè & inviolabiliter, frendentibus quantumvis hæreticis observant.

II. Unam speciem sine alterâ sumere non est jure divino prohibitum.

In primis itaque jure divino non esse prohibitum unam speciem sine alterâ sumere fide certum est, & definitum in Concilio Constantiensi sessione decimâ tertiâ, & à Martino V. & clarissimè in Tridentino sessione vigesimâ primâ, capite primo.

III. Ratio est, quia vel hæc obligatio oriatur ex ipsâ naturâ rei, positâ institutione hujus Sacramenti sub utraque specie, & consequenter ex jure divino naturali, vel ex peculiari mandato Christi, seu jure divino positivo. Non primum; nec enim oritur hæc necessitas ex parte effectus, cum hic sit ejusdem rationis ab utraque specie collatus, ut supra ostendimus, nec ex parte rei contentæ, cum totus Christus sit sub utraque specie, neque ex parte significationis, utraque enim species significat æqualiter unionem membrorum Ecclesie cum Christo, & inter se; representatio autem mortis Christi, quæ peculiari modo fit per utramque speciem separatam potius spectat ad Eucharistiam ut sacrificium est, quam ut Sacramentum, sub quavis etiam specie dici potest memoriale quoddam, quod Christus nobis mortis sue reliquit, est sub unâ specie non tam expressè mortem illius significet tanquam formale representativum illius, sed eo modo quo Princeps gemmam filio in memoriam suam morui reliquisset, quoties illam aspiceret filius, re-

cordaretur patris mortui, licet in Eucharistia sub quavis specie sit Christus representatus modo mortuo.

Nec etiam oritur obligatio jure divino sumendi utramque speciem ex peculiari mandato Christi: primò, quia Christus ipse in castello Emmaus panem fregit, & evanuit ex oculis discipulorum, hanc autem fractionem panis fuisse Eucharistia probabilius est. Deinde in actibus Apostolorum dicuntur Discipuli congregati in communionem & fractionem panis. Imò Christus Joannis sexto promittit vitam manducantibus Christum, manducatur autem sub unâ specie: ex quibus verbis colligit Concilium Tridentinum non præcipi à Christo communionem sub utraque specie.

IV. Ostenditur non esse obligationem communicandi sub utraque specie ex mandato Christi.

Nec obstant quæ objici possent, nempe verba illa Christi Joannis sexto: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*; ex occasione cujus loci primò orta est hæc hæresis Pragæ in Bohemiâ operâ Petri Dresdensis, & Jacobelli Milnensis. Respondetur enim, solum ibi præcipere Christum ut manducemus ipsius corpus & sanguinem bibamus quoad rem ipsam, sub quavis autem specie sumitur & corpus & sanguis Christi quoad rem ipsam, cum sub utraque specie sit totus Christus, modus verò non præcipitur. Imò etiam dum sumitur Christus sub speciebus panis, licet si spectemus species comedamus, si tamen spectemus sanguinem Christi, illum tunc bibimus, & vice versâ de corpore sub speciebus vini. Christus autem locutus est de corpore sub speciebus panis, & sanguine sub speciebus vini specificative.

V. Hæc hæresis de necessitate communicandi sub utraque specie orta est Pragæ in Bohemiâ.

Secundò responderi solet juxta frequentissimum Hebræorum & Scripturæ loquendi modum, explicari scilicet posse hæc verba, *Si non manducaveritis & non biberitis*, ita ut neutrum faciant: sic Actuum tertio dicit Sanctus Petrus: *Argentum & aurum non est mihi*, id est nec argentum nec aurum: ratio autem cur hoc modo explicari possit est, quia frequenter promittitur salus communicanti sub unâ tantum specie: sic Joannis 6. dicit Christus: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: hic est panis qui de celo descendit, ut si quis ex ipso manducet, non moriatur: Qui manducat me, ipse vivet propter me*, &c.

VI. Alius modus explicandi verba illa Christi, Nisi manducaveritis, &c.

Secundò non obstat id quod Apostolis dixit Christus: *Hoc facite in meam commemorationem*. Respondetur enim, Christum illis verbis consecrasset eos Sacerdotes, & instruxisset quomodo se gerere deberent in officio sacerdotali quoad hoc munus, nimirum ut facerent quod ipsum fecisse viderant, nempe acciperent, consecrarent, &c. & quoties biberent calicem consecratum, id in ejus memoriam facerent, alioqui sensus esset, bibite quotiescumque bibetis, quod est ridiculum, ut bene Coninck quæst. 80. art. duodecimo, num. centesimo vigesimo tertio. Quando verò Mathæi vigesimo sexto dicit Christus: *Bibite ex eo omnes*, solos alloquitur Apostolos: unde Marci decimo quarto dicitur: *Et biberunt ex eo omnes*, docens omnes ex eo bibisse quos jussit Dominus bibere, ut rectè Coninck ibidem, num. centesimo vigesimo secundo.

VII. Quo sensu intelligenda, sunt illa verba Christi: Hoc facite in meam commemorationem.

Quod verò ex illis Christi verbis *hoc facite* deducant aliqui præcepisse ipsum Apostolis, ut id omne facerent quod ipse fecisset, & consequenter sub utraque specie communionem distribuerent, levissimum argumentum est; solum enim jubet Christus, ut faciant quoad substantiam, quod

VIII. Per illa verba Hoc facite non præcipiebatur Christus Apostolis ut id omne facerent, quod ipse fecisset.